

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ У НОВОМ САДУ

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR

**Хармонизација српског и мађарског права са правом
Европске уније**

**A szerb és a magyar jog harmonizációja az
Európai Unió jogával**

**Harmonisation of Serbian and Hungarian Law
with the European Union Law**

ТЕМАТСКИ ЗБОРНИК

ТЕМАТИKUS TANULMÁNYKÖTET

THEMATIC COLLECTION OF PAPERS

КЊИГА III

III. KÖTET

VOLUME III

Правни факултет у Новом Саду, Центар за издавачку делатност,
Нови Сад, 2015

Újvidéki Jogtudományi Kar, Kiadói Központ, Újvidék, 2015
Faculty of Law Novi Sad, Publishing Center, Novi Sad 2015.

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ
ЦЕНТАР ЗА ИЗДАВАЧКУ ДЕЛАТНОСТ
Трг Доситеја Обрадовића 1
21000 Нови Сад
www.pf.uns.ac.rs

ХАРМОНИЗАЦИЈА СРПСКОГ И МАЂАРСКОГ ПРАВА СА ПРАВОМ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Главни и одговорни уредник

Проф. др Ранко Кеча

Уреднички тимо:

Проф. др Татјана Бугарски
Проф. др Бранислав Ристивојевић
Проф. др Драгиша Дракић
Проф. др Слободан Орловић

За издавача:

Проф. др Ранко Кеча, декан Правног факултета у Новом Саду
Проф. др Љубомир Стајић, управник Центра за издавачку делатност
Мр Радмила Дабановић, главни и одговорни уредник монографских издања

Рецензенти:

Prof. Dr. József Hajdú	Проф. др Драган Милков
Prof. Dr. Elemér Balogh	Проф. др Ранко Кеча
Doc. Dr. Klára Gellén	Проф. др Зоран Арсић
Doc. Dr. Péter Mezei	Проф. др Иштван Фејеш

Технички уредници:

Др Атила Дудаш, доцент
Лука Батуран, асистент
Ратко Радошевић, асистент

Идејно решење корица

Милан Левнајић

Компјутерска обрада текста

Горан Хајзлер

Штампа

„Футура“ Петроварадин

Тираж

200 примерака

ISBN 978-86-7774-153-2

Објављивање ове публикације одобрио је Издавачки савет Центра за издавачку делатност Правног факултета у Новом Саду на седници одржаној 4. марта 2015. године.

Copyright © Правни факултет – Нови Сад, 2015.

САДРЖАЈ

<i>Др Борђе В. Појов, редовни професор</i> Регион, Еврорегион и прекогранична сарадња	1
<i>Др Родољуб М. Ејински, редовни професор</i> Каснија пракса примене Конвенције за заштиту људских права и основних слобода као средство њеног тумачења	17
<i>Др Зоран В. Арсић, редовни професор</i> Заступање акционара преко пуномоћника у праву Републике Србије	37
<i>Др Драјан Л. Милков, редовни професор</i> Државна управа Србије и европски стандарди	59
<i>Др Предрај П. Јовановић, редовни професор</i> Актуелно стање и могуће промене у сфери колективног преговарања у Србији	77
<i>Др Душанка Ј. Ђурђевић, редовни професор</i> Правно регулисање уговора о превозу путника у ваздушном саобраћају ЕУ и Србије	95
<i>Др Ранко И. Кеча, редовни професор</i> О одлучивању о захтевима који су кумулирани у тужби у српском парничном поступку	113
<i>Др Гордана Б. Ковачек Сијанић, редовни професор</i> Најбољи интерес детета: Законска претпоставка за одређивање наизменичног боравишта детета као облика заједничког вршења родитељског права	137
<i>Др Даница Д. Појов, редовни професор</i> Стварно-правна обезбеђења потраживања на непокретностима у Републици Србији	157
<i>Др Љубомир С. Сијајић, редовни професор; Ненад П. Радивојевић, асистент</i> Закон о приватном обезбеђењу – стање и последице	171
<i>Др Маја Д. Сијанић-Вуковић, редовни професор</i> Како искористити време за примену локалног правног лека у споровима између улагача и државе	189
<i>Др Душан Ж. Николић, редовни професор</i> Ограничавање права својине у Европи – два методолошка приступа	211

<i>Др Бернадеј И. Бордаш, редовни професор</i> О Нацрту закона о међународном приватном праву Србије	231
<i>Др Иштван И. Фејеш, редовни професор</i> Положај осумњиченог у истрази по одредбама о отварању истраге и прикупљању доказа у корист одбране Законика о кривичном поступку из 2011. године	251
<i>Др Сенад Р. Јашаревић, редовни професор</i> Нове форме рада у Европској унији	281
<i>Др Снежана С. Бркић, редовни професор</i> Новине у Законнику о кривичном поступку Србије из 2011. године у области кривичнопроцесних начела	299
<i>Др Сања В. Ђајић, редовни професор</i> Стварна сврха клаузуле најповлашћеније нације у међународној арбитражи: супстанцијална гаранција или само тужбени основ?	323
<i>Др Јожеф Хајду, редовни професор</i> Основни облици атипичног запошљавања у мађарском радном праву	343
<i>Др Мајдолна И. Сич, ванредни професор</i> Од неакцесорног самосталног заложног права до акцесорног одвојеног заложног права у мађарском Грађанском законнику	367
<i>Др Тајјана Д. Бујарски, ванредни професор</i> Размена података и информација у вези са ДНК профилима као вид прекограничне сарадње држава у борби против криминалитета	385
<i>Др Драгиша С. Дракић, ванредни професор</i> Психијатријске мере безбедности у кривичном праву Србије – садашње стање и перспективе	405
<i>Др Бранислав Р. Рисковијевић, ванредни професор</i> Веза ропства и трговине људима: зарђала брава у проучавању трговине људима	421
<i>Др Слободан П. Орловић, ванредни професор</i> Нека питања судских система Србије и Мађарске	435
<i>Др Бојан Л. Пајић, ванредни професор</i> Формалне претпоставке пуноважности брачних уговора у српском и мађарском праву, са посебним освртом на решења новог Мађарског грађанског законика	455
<i>Др Гордана М. Дракић, ванредни професор</i> О унификацији грађанског права у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца	461
<i>Др Барнабаш Киш, ванредни професор</i> Питања односа са иностранством у националним уставима држава чланица Европске уније	473
<i>Др Золијан Јожа, ванредни професор</i> Развој управе у Мађарској у последње две деценије	481

<i>Др Ласло Хека, ванредни професор</i> <i>Outsourcing</i> у Мађарској, Хрватској и Србији	495
<i>Др Илдико Сонди, ванредни професор</i> Неки елементи модела каријере просветара у државама чланицама Европске уније	515
<i>Др Тамаш Роберт Антал, ванредни професор</i> Општинска већа као локална представничка тела у Мађарској (1919–1939)	527
<i>Др Зоран Ј. Лончар, доцент</i> Контрола управе од стране независних државних органа	537
<i>Др Јелена Ђ. Видић Трнинић, доцент</i> О новелама Закона о наслеђивању и изменама Закона о јавном бележничтву од значаја за наслеђивање	557
<i>Др Ержебет Чајлош, адјункт</i> Утицај права Европске уније на јавну управу у државама чланицама, с посебним освртом на изазове у вези са заштитом људских права и слобода	571
<i>Др Кети Бакош-Ковач, асистент</i> Прекогранични поступак престанка огранака страних инсолвентних привредних субјеката	589
<i>Др Золтан Ви, позвани предавач</i> Проћердана вредност: потреба за реформом правног уређења задруга у Србији	601
<i>Чила Финиа, студент докторских студија</i> Институт искључења запосленог са рада (lock-out) у Европи, с посебним освртом на регулативу у Мађарској	615

TARTALOMJEGYZÉK

<i>Dorđe V. Popov, Ph.D., egyetemi rendes tanár</i> Régió, európai régió és a határon átívelő együttműködés	1
<i>Rodoljub M. Etinski, Ph.D., egyetemi rendes tanár</i> Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény gyakorlati alkalmazása, mint az Egyezmény értelmezésének eszköze.....	17
<i>Zoran V. Arsić, Ph.D., egyetemi rendes tanár</i> A részvényesek meghatalmazott általi képvisellete a Szerb Köztársaság jogában ...	37
<i>Dragan L. Milkov, Ph.D., egyetemi rendes tanár</i> Az államigazgatás Szerbiában és az európai szabványok	59
<i>Predrag P. Jovanović, Ph.D., egyetemi rendes tanár</i> A kollektív tárgyalások aktuális állapota Szerbiában és a várható változások	77
<i>Duškanka J. Đurđev, Ph.D., egyetemi rendes tanár</i> A személyek légi szállítására vonatkozó szerződés jogi szabályozása az Európai Unióban és Szerbiában	95
<i>Ranko I. Keča, Ph.D., egyetemi rendes tanár</i> A halmazati kapcsolatban levő kereseti kérelmekről való határozathozatal a szerb perrendtartásban	113
<i>Gordana B. Kovaček Stanić, Ph.D., egyetemi rendes tanár</i> A gyermek legjobb érdeke: A gyermek alternatív tartózkodási helyének elrendelésére vonatkozó törvényi vélelem mint a szülői felügyelet közös gyakorlásának formája	137
<i>Danica D. Popov, Ph.D., egyetemi rendes tanár</i> A követelések ingatlanon létesített dologi jogi biztosítékai a Szerb Köztársaságban	157
<i>Ljubomir S. Stajić, Ph.D., egyetemi rendes tanár</i> A magántulajdonban működő biztonságvédelmi szolgáltatásokról szóló törvény – jelen állapot és következmények	171
<i>Maja D. Stanivuković, Ph.D., egyetemi rendes tanár</i> Hogyan kell felhasználni a befektető és az állam közötti perekben a helyi jogorvoslatok alkalmazására rendelkezésre álló időt	189
<i>Dušan Ž. Nikolić, Ph.D., egyetemi rendes tanár</i> A tulajdonjog korlátai Európában – két módszerbeli megközelítés	211

<i>Bordás I. Bernadett, Ph.D., egyetemi rendes tanár</i> A nemzetközi magánjog új kodifikációja Szerbiában: a 2014. évi törvénytervezet a nemzetközi magánjogról	231
<i>Fejős I. István, Ph.D., egyetemi rendes tanár</i> A gyanúsított jogállása a vizsgálati eljárásban a 2011. évi szerb Büntetőeljárásról szóló törvénykönyvnek a vizsgálati eljárás elrendelésére és a bizonyítékok gyűjtésére vonatkozó rendelkezései értelmében	251
<i>Senad R. Jašarević, Ph.D., egyetemi rendes tanár</i> A munkavégzés új formái az Európai Unióban és Szerbiában	281
<i>Snežana S. Brkić, Ph.D., egyetemi rendes tanár</i> Az új, 2011. évi szerb Büntetőeljárásról szóló törvénykönyv alapelvi szintű újításairól	299
<i>Sanja V. Đajić, Ph.D., egyetemi rendes tanár</i> A legnagyobb kedvezmény elvének valódi célja a nemzetközi választottbíróági eljárásokban: érdemi biztosíték vagy csupán kereseti alap?	323
<i>Hajdú József, Ph.D., egyetemi tanár</i> Az atipikus foglalkoztatás fő formái a magyar munkajogban	343
<i>Szűcs I. Magdolna, Ph.D., egyetemi rendkívüli tanár</i> A nem járulékos önálló zálogjogtól a járulékos különvált zálogjogig a magyar Polgári törvénykönyvben	367
<i>Tatjana D. Bugarski, Ph.D., egyetemi rendkívüli tanár</i> A DNS mintavétellel kapcsolatos adat- és információcsere mint a bűnüldözés terén létrejött határon átvelő együttműködés megvalósulási formája	385
<i>Dragiša D. Drakić, Ph.D., egyetemi rendkívüli tanár</i> Pszichiátriai büntetőjogi intézkedések a szerb jogban – jelenlegi állapot és távlatok	405
<i>Branislav R. Ristivojević, Ph.D., egyetemi rendkívüli tanár</i> A rabszolgaság és az emberkereskedelem kapcsolata: berozsdásodott zár az emberkereskedelem tanulmányozásában	421
<i>Slobodan P. Orlović, Ph.D., egyetemi rendkívüli tanár</i> A szerb és a magyar bírósági szervezeti rendszer egyes kérdései	435
<i>Bojan L. Pajtić, Ph.D., egyetemi rendkívüli tanár</i> A házassági vagyoni jogi szerződés érvényességének formális feltételei a szerb és a magyar jogban, különös tekintettel az új magyar Polgári törvénykönyv rendelkezéseire	455
<i>Gordana M. Drakić, Ph.D., egyetemi rendkívüli tanár</i> A polgári jog unifikációja a Szerb-Horvát-Szlovén Királyságban	461
<i>Kiss Barnabás, Ph.D., egyetemi docens</i> A külkapcsolatok kérdése az Európai Unió tagállamainak nemzeti alkotmányaiban	473
<i>Józsa Zoltán, Ph.D., egyetemi docens</i> A közigazgatás fejlődése Magyarországon az elmúlt két évtizedben	481

<i>Heka László, Ph.D., egyetemi docens</i> Outsourcing Magyarországon, Horvátországban és Szerbiában	495
<i>Szondi Ildikó, Ph.D., egyetemi docens</i> A tanári életpálya-modell egyes elemei az Európai Unió tagállamaiban	515
<i>Antal Tamás Róbert, Ph.D., egyetemi docens</i> A törvényhatósági bizottságok mint helyi képviselői testületek Magyarországon (1919–1939)	527
<i>Zoran J. Lončar, Ph.D., egyetemi docens</i> A közigazgatás független állami szervek általi külső kontrollja	537
<i>Jelena Đ. Vidić Trninić, Ph.D., egyetemi docens</i> Az Öröklésről szóló törvény novelláiról és a Közjegyzőségről szóló törvény öröklési jogot érintő rendelkezéseinek módosításairól	557
<i>Csatlós Erzsébet, Ph.D., egyetemi adjunktus</i> Az EU jog hatása a nemzeti közigazgatásra különös tekintettel az alapjogvédelemben megtestesült új kihívásra	571
<i>Bakos-kovács Kitti, Ph.D., egyetemi tanársegéd</i> Fizetésektelen külföldi vállalkozások fióktelepeinek határon átívelő felszámolása	589
<i>Víg Zoltán, Ph.D., meghívott előadó</i> Eltékozolt érték: a szövetségi jog reformjának szükségessége Szerbiában	601
<i>Finta Csilla, PhD hallgató</i> A munkáskizárás intézménye Európában, különös tekintettel a magyar szabályozásra	615

Tamás Róbert Antal, Ph.D., Associate Professor
University of Szeged
Faculty of Law and Political Sciences
e-mail: jogtort@juris.u-szeged.hu

Municipal Boards as Historical General Assemblies for Local Representation in Hungary (1919–1939)

Abstract: Last time I had the opportunity to present a study in a volume published by the Faculty of Law of the University of Novi Sad my topic was the history of the Hungarian public administration in the 1920s and 1930s including the reforms of Act XXX of 1929 with special regard to county and city municipalities. In the following one of the most important legal institutions of the municipal system is going to be presented in short concerning to Chapter I of Act XXX of 1929: the municipal board.¹

Key words: History of Hungary; Public administration; Municipalities; Legal reforms.

The history of public administration between the World Wars is divided into two clearly distinguished periods; the first is characterized by the legal continuance of the institutions of the period of the bourgeois Austro-Hungarian dualism in essentially the same form, while the second one – as a consequence of Act XXX of 1929, Act XVI of 1933 and Act VI of 1937 – is marked by more rational and more modern institutions.²

¹ Common special literatures of this topic: CSIZMADIA Andor: *A magyar közigazgatás fejlődése a XVIII. századtól a tanácsrendszer létrejöttéig*. [Development of the Hungarian Public Administration from the 18th Century until the Council System] Budapest, 1976, pp. 371–421; RUSZOLY József: *Szeged szabad királyi város törvényhatósága, 1872–1944*. [The Municipality of the Free Royal City of Szeged, 1872–1944] = Tanulmányok Csongrád megye történetéből XXXV. Szeged, 2004; ANTAL Tamás: *Hódmezővásárhely törvényhatósága (1919–1944). Fejezetek a magyar városigazgatás történetéből*. [The Municipality of Hódmezővásárhely (1919–1944): Chapters from the History of the Hungarian City Administration] = Dél-alföldi évszázadok 27. Szeged, 2010, ID: *Hódmezővásárhely szervezési és működési szabályzatának ügye a két világháború között*. [The Case of the Ordinance on the Rules of Organisation and Operation of the Municipality of Hódmezővásárhely between the World Wars] In: A Hódmezővásárhelyi Szeremlei Társaság évkönyve 2010, Ed.: KOVÁCS István, VARSÁNYI Attila. Hódmezővásárhely, 2011, pp. 161–173.

² ANTAL, Tamás: *Reforms of the Municipal Public Administration in Hungary between the World Wars*. In: Harmonisation of Serbian and Hungarian Law with the European Union Law / A szerb

The municipal board (*törvényhatósági bizottság*) represented the community of a county or a city of municipal rank numbered between 169 and 524 members in counties, 138 and 206 members in cities after the reform of 1929. Before the act mentioned these boards involved a higher quantity of members; until 1929 one half of them consisted of citizens who paid the largest amount of direct state tax in the territory of the actual municipality (*raw virilism*),³ while the other half was constituted by members elected by the electorate, and several local officials had membership, too. This was refined by the 1929 administrative reform in such a way that in addition to the virilists elected for five years and to the members elected from among all the citizens with suffrage for ten years, the representatives of several professions and religious denominations were also included, similarly to persons elected for interest representation organs, life members, and special officers who were members by virtue of their office status.

From 1929 *raw virilism* was replaced by a *moderate* one, which meant that the automatic allocation of the mandates of the largest taxpayers gave way to elections from among themselves. For example, three groups of virilists elected twenty regular and ten alternate members each in the city of Hódmezővásárhely.⁴

The elected board members won their mandate through municipal elections held in the constituencies (boroughs). For instance, the number of boroughs in Hódmezővásárhely was eight until 1929, then twelve,⁵ and 16 thousand electors lived in the city in 1939. As a principal rule, a member of the

és a magyar jog harmonizációja az Európai Unió jogával. Editor in chief: Dr. Ranko Keča. Novi Sad, Serbia, 2013, pp. 617–627; MATHÉ, Gábor: *Zur Frage der Aufsicht über die Städte*. In: Ders.: *Die Problematik der Gewaltentrennung*. = Ungarische Rechtshistoriker 1. Budapest, 2004, pp. 64–71.

³ Virilism (*virilizmus*) was an institution introduced in 1872 modelled on the example of Austria and Prussia. It gave direct influence and municipal board membership of their own right to the persons who paid the largest taxes to county and city/village local governments – according to the tax registers compiled annually (Act XLII of 1870, Act XXI of 1886).

⁴ M. kir. belügyminiszter 1929. évi 3000. eln. számú rendelete a közigazgatás rendezéséről szóló 1929. XXX. tc. egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról. [Minister of the Interior Decree No. 3000/1929 on the Implementation of certain provisions of Act XXX of 1929 on the Reorganization of Public Administration] In: *Collection of Hungarian Decrees (=MRT) 1929*. Budapest, 1930, Vol. 1, pp. 161–163, 166–167; M. kir. belügyminiszter 1930. évi 5099/1929. eln. számú körrendelete a legtöbb-adófizető törvényhatósági tagok választásánál a szavazás elmulasztásának igazolásáról. [Minister of the Interior Circular No. 5099/1929 of 1930 on the Certification of failing to vote in the municipal board election of the largest taxpayers] In: *MRT 1930*. Budapest, 1930, Vol. 1, p. 66.

⁵ The constituencies were formed by local ordinances during the age of dualism on account of the introduction of the bourgeois municipal system. See e.g. the coloured map of Vásárhely (1904) in MAKÓ Imre: *A házzámozás története Hódmezővásárhelyen*. [The History of Numbering Houses in Hódmezővásárhely] In: *A Hódmezővásárhelyi Szeremlei Társaság évkönyve 2009*, Ed.: VARSÁNYI Attila. Hódmezővásárhely–Budapest, 2010, pp. 24–25.

municipal board could only be a man who had already reached 30 years of age, paid direct state tax or communal taxes, and could read and write. However, a woman could be elected by the reform, too, if she had at least secondary school education.

From the reform the so-called *individual chambers* and *interest representation organs* (namely the royal chamber of public notaries, the chamber of lawyers, the chamber of engineers, the association of doctors, the agricultural committee, the chamber of commerce and industry, the board of war-veterans) also held elections among their members.⁶

Under the title of several professions, it was generally the heads of state organs, such as the head of the royal financial directorate, head of the local police station of the royal police, the forest inspector, the district head of the national social security institution and the royal animal health advisor who gained membership.⁷ Clergymen became members *on behalf of the Churches*: Roman Catholics, Greek Catholics, Calvinists, Evangelicals, Orthodox Christians, and Jews.⁸

The municipal board operated in the form of a *general assembly* (*közgyűlés*). An ordinary general assembly was held preferably on every second Wednesday of the month, with the exception of July and August, but after 1929 only at least once in a quarter year. An extraordinary general assembly could be convened by the prefect (*főispán*) in his own scope of authority or as a result of a general assembly decision at any time, and by the mayor/sub-prefect only in exceptional cases. Extraordinary general assemblies were usually held on prominent occasions, such as the inauguration of new prefects, the dedication of the freedom of the city to honorary freemen or the commemoration of anniver-

⁶ M. kir. belügyminiszternek az igazságügyi, a földművelésügyi, a népjóléti és munkaügyi és a kereskedelemügyi m. kir. miniszterekkel egyetértve kiadott 1929. évi 3217. eln. számú rendelete az érdekképviseleti törvényhatósági bizottsági tagok választásának szabályozásáról. [Minister of the Interior Decree No. 3217/1929 issued in agreement with the Ministers of Justice, Agriculture, Welfare, Labour and Commerce on the Regulation of the election of interest representation members in municipal boards] In: MRT 1929. Budapest, 1930, Vol. 2, pp. 1402–1406; M. kir. belügyminiszter 1929. évi 3850. eln. számú körrendelete a 3217/1929. B. M. eln. számú rendelet módosításáról és kiegészítéséről. [Minister of the Interior Circular No. 3850/1929 on Modifying and supplementing Decree No. 3217/1929] In: MRT 1929. Budapest, 1930, Vol. 2, pp. 1487–1488.

⁷ M. kir. belügyminiszter 1929. évi 4469. eln. számú körrendelete a törvényhatósági bizottság szakszerűség képviselete címén tagjainak kijelöléséről [...]. [Minister of the Interior Circular No. 4469/1929 on the Appointment of the members of the municipal board under the title of representation of several professions (...)] In: MRT 1929. Budapest, 1930, Vol. 2, pp. 1497–1498.

⁸ A m. kir. belügyminiszter 1929. évi 3484. eln. számú körrendelete a vallásfelekezet képviseletéről a törvényhatósági bizottságban. [Minister of the Interior Circular No. 3484/1929 on the Representation of religious denominations in the municipal board] In: MRT 1929. Budapest, 1930, Vol. 2, pp. 1496–1497.

saries. As a rule, the chairman of the general assembly was the prefect, or if he was prevented from attending, the mayor in a city, the sub-prefect in a county.

The competence of the general assembly encompassed the formulation of local ordinances, the establishment of administrative districts and constituencies; the right of action regarding traffic routes, public utilities and community work; contracting loans, the acquisition and alienation of municipal capital; budgetary right, the organization of financial inspections; the election of some officials and certain members of the administrative committee; the setting up of specialized committees; the supervision of officials and exercising of disciplinary powers over them;⁹ the regulation of the officials' salary, their retirement, and the establishment and termination of office posts. It was responsible for the administration of all matters of public law nature as well as the management of the city's/county's wealth, including the cases of expropriation.¹⁰ It also ordered public health measures, maintained monuments, levied custom duties as part of its competence. Similarly, the conclusion of contracts, the regulation of leases, the approval of agreements, making foundations, and the exercise of special guardianship rights¹¹ were also included in its competence. In addition, it arranged all the cases which were delegated exclusively to the competence of the municipal board by legislative statutes or decrees, and also the ones which the general assembly wanted to have on account of their importance.

The general assembly *elected the following officials* for six, after 1929 for ten years: the mayor (*polgármester*) and the councillors (*tanácsnokok*) in a city, the sub-prefect (*alispán*) in a county, the city or county clerk (*főjegyző*), the chief official legal counsel (*tiszti főügyész*), the police superintendents (until the nationalisation of the police in 1921), the second clerk (*aljegyző*), the assessors of the board of guardians (*árvaszéki ülnökök*), the official legal counsel (*tiszti*

⁹ M. kir. belügyminiszter 1930. évi 43. eln. számú rendelete a közigazgatás rendezéséről szóló 1929: XXX. törvénycikk fegyelmi rendelkezéseinek életbeléptetéséről és végrehajtásáról. [Minister of the Interior Decree No. 43/1930 on the Enactment and implementation of the disciplinary provisions of Act XXX of 1929 on the Reorganization of Public Administration] In: MRT 1930. Budapest, 1930, Vol. 1, pp. 82–90; M. kir. belügyminiszter 1930. évi 44. eln. számú rendelete a fegyelmi eljárás során szükséges kihallgatásokról. [Minister of the Interior Decree No. 44/1930 on the Hearings during disciplinary proceedings] In: MRT 1930. Budapest, 1930, Vol. 1, pp. 90–95; HENCZ Aurél: *Felsőfokú közigazgatási szakemberképzés Magyarországon, 1848–1948*. [High Education for Professionals in Public Administration in Hungary, 1848–1948] = *Dissertationes ex Bibliotheca Universitatis de Attila József Nominatae* 3. Szeged, 1981, pp. 144–255.

¹⁰ RUSZOLY, József: *Gesetze über die Enteignung in Ungarn, 1836–1944*. In: Ders.: *Beiträge zur neueren Verfassungsgeschichte. (Ungarn und Europa)* = *Ungarische Rechtshistoriker* 3. Budapest, 2009, pp. 549–592 (= *Gesetze über die Enteignung in Ungarn, 1836–1944: ein Grundriß mit der authentisch-offiziellen deutschen Übersetzung des GA-s 41 vom Jahre 1881 im Anhang*. In: *Acta Jur. et Pol.* Szeged, Tomus 55, 1999, pp. 307–332).

¹¹ Articles 176, 178, 287, 288, 290, 298 and 302 of Act XX of 1877 on Guardianship Matters.

alügyész), the police magistrate in cities (*községi bíró*), the chief teller (*főpénztárnok*) and the public guardian (*közgyám*). The deputy mayors in cities (from 1929), the physicians, the junior administrative and police draftsmen, the finance officers and the police officers (until 1921) in particular were elected for life.¹² The officials were paid for their work from the local budgetary estimations and after retiring they had the right to pension, too.

In order to discuss important issues and to put forward proposals, the general assembly could organize *permanent specialized committees* (*szakbizottságok*) and in certain cases special *ad hoc delegations*. The committees had mainly a consultative role. Each committee was headed by a chairman – who was usually a councillor – whose work was helped by a keeper of the minutes. After the discussion of the issue in question, the statements were made according to the opinion of the majority of the members present, but the minority could form a dissenting opinion. The opinion was summarized and presented to the general assembly in the form of a report. The specialized committees were usually elected by the general assembly from among its own members for three years. Any member of the municipal committee could be a member in a specialized committee.¹³

The so-called *municipal petit assembly* (*törvényhatósági kisgyűlés*) was introduced into the organizations of the municipalities by Act XXX of 1929 as a new institution and collegial organ, at the same time significantly modifying the scope of authority of the traditional municipal board. The members of the petit assembly were: the mayor and the deputy mayor as well as two city councillors elected by the general assembly of the municipal board in a city, the sub-prefect in a county; the city or county clerk, the chief official legal counsel, the chief medical officer, and twenty members of the municipal board. One quarter of the latter gentlemen was appointed by the prefect from among the members of the municipal board for five years. The largest tax-payers (*virilists*), the persons elected by all the common voters and the municipal board members of interest representations all had to have a membership in the petit assembly. The presence of at least seven members who were not officials was required to have a quorum.

¹² See Article 234 of the original text of the 1913 organizational ordinance mentioned in footnote 1 of the present study in: ANTAL 2010, p. 67.

¹³ In the era – albeit not simultaneously – almost twenty specialized committees operated in Hódmezővásárhely. Let me now mention only the more important ones: the central committee (*központi választmány*) which organized the elections; the confirming committee (*igazoló választmány*) which compiled the annual electoral roll of the virilists; the permanent reviewing committee (*állandó bíráló választmány*) which administered legal remedies; and also the public health committee (*közegészségügyi bizottság*), the legal affairs committee (*számonkérő szék*), the architectural committee (*építészeti bizottság*), the comptroller committee (*számbíró bizottság*) and the financial committee (*pénzügyi bizottság*).

The municipal *petit assembly* had the following *statutory powers*: on first instance, it proceeded in matters of public interest in which previously the municipal board had the right of action, but which were not delegated there any more by the new law; on second instance, it decided on matters of public interest in which earlier the municipal board was entitled to decide on second instance; and finally it prepared the matters to be submitted to the general assembly of the municipal board.¹⁴

Both of the general assemblies and the monthly meetings of the *petit assembly*, chaired by the prefect, usually began with the urgent and topical speeches permitted by the chairman, and continued with the discussion of the items on the agenda. The speakers presented the cases and the proposals for decision then a general and detailed debate was started. The assemblies made decisions with simple majority, by standing up if requested by some of the members, or – in specific cases – by a roll call vote. The voting was open but could also be made in ballot. The chairman had no vote normally, but he was obligated to decide in case of a tie vote.

As the *petit assembly* had a much lower number of members than the municipal board (not more than 30 on average), it was easier for the prefect to enforce the government's political interests in it than within the municipal board. The resolutions of the general assemblies and the *petit assembly* meetings were implemented by the mayor and the councillors in cities, by the sub-prefect and his office in counties.¹⁵

The municipal bodies of the *state capital* Budapest were partly different. Virilism ceased to exist there in 1920, this way the new municipal board consisted of a chairman, 240 elected members and 22 gentlemen by virtue of their offices by Act IX of 1920. After the great reforms it involved 150 ordinary

¹⁴ ANTAL 2010, pp. 72–73. Concerning the rules of procedure, number and interval of the meetings of the *petit assembly* of Hódmezővásárhely, city of municipal rank, 1931 (*Passim*). See also the regulations on the petty assembly of Szeged, city of municipal rank, in RUSZOLY 2004, pp. 138–142, 276–277.

¹⁵ See for further details ANTAL, Tamás: *A Hundred Years of Public Law in Hungary (1890–1990): Studies on the Modern Hungarian Constitution and Legal History*. (Preface by Dr. Srđan Sarkič, University of Novi Sad.) Novi Sad, 2012, pp. 89–106; HOENSCH, Jörg K.: *A History of Modern Hungary, 1867–1986*. London–New York, 1988, pp. 84–160; MACARTNEY, C. A.: *October Fifteen: A History of Modern Hungary, 1927–1945*. Edinburgh, 1956; MACARTNEY, C. A.: *Hungary and her Successors: The Treaty of Trianon and its Consequences, 1919–1937*. London–New York, 1937; KATZBURG, Nathaniel: *Hungary and the Jews: Policy and Legislation, 1920–1943*. Jerusalem, 1981; *The Hungarian State: Thousand Years in Europe*. Ed.: MÁTHÉ, Gábor. (The relevant chapters by Gábor MÁTHÉ, Ferenc PÖLÖSKÉI.) Budapest, 2000, pp. 217–278; RUSZOLY, József: *Institutionelle Grundlagen der Legislation in Ungarn, 1920–1944/45*. In: DERS.: *Beiträge zur neueren Verfassungsgeschichte*. (Ungarn und Europa) = *Ungarische Rechtshistoriker* 3. Budapest, 2009, pp. 319–383.

members elected via a proportional mandate allocating system, 18 members of the interest representation organs, one man delegated by the main board of war-veterans, as well as 32 members elected for life, 9 members under the title of several professions, 7 men by virtue of their municipal offices (including the mayor and the deputy mayors), and the councillors. There was no petit assembly in Budapest but there used to operate a special municipal council (*törvényhatósági tanács*) which had quite a similar function as the petit assembly in the other municipalities (Act XVIII of 1930). Although a prefect was not appointed to control the administration of the capital, there was a government's commissar there, too: the lord mayor (*főpolgármester*). The last modification with great importance on the administrative conditions of the state capital was passed by Parliament four years later (Act XII of 1934); among other things it terminated the municipal council mentioned, rationalized the duties of the mayor's office and the scopes of authority of the municipal board.

*Membership of the municipal boards after 1929*¹⁶

1	2	3	4	5	6	7	8
Municipality	Moderate virilism	Elected members from boroughs	Professionals, interest representatives, clergymen	All together	Honourable members elected for life	Members by virtue of their official status	Total number of board members
	Act XXX of 1929 §. 2, points 1-3						
Counties							
1. Pest–Pilis–Solt–Kiskun	180	180	90	450	22	52	524
2. Jász–Nagykun–Szolnok	180	180	90	450	22	26	498
3. Somogy	180	180	90	450	22	22	494
4. Zala	180	180	90	450	22	28	500
5. Szabolcs and Ung	180	180	90	450	22	23	495

¹⁶ This table is based on the official data of appendix 'A' to Act XXX of 1929 and the statistical data published in HAJDÚ Zoltán: *Magyarország közigazgatási földrajza*. [The Administrative Geography of Hungary] = Dialóg Campus könyvek, Területi és települési kutatások 17. Budapest–Pécs, 2005, pp. 50–51.

6. Békés	168	168	84	420	21	19	460
7. Heves	156	156	78	390	20	20	430
8. Vas	144	144	72	360	18	21	399
9. Borsod, Gömör and Kishont	144	144	72	360	18	21	399
10. Tolna	144	144	72	360	18	18	396
11. Baranya	132	132	66	330	16	19	365
12. Veszprém	120	120	60	300	15	18	333
13. Fejér	120	120	60	300	15	15	330
14. Nógrád and Hont	108	108	54	270	14	19	303
15. Hajdú	84	84	42	210	10	15	235
16. Csanád, Arad and Torontál	84	84	42	210	10	17	237
17. Bihar	84	84	42	210	10	16	236
18. Komárom and Esztergom	84	84	42	210	10	15	235
19. Győr, Moson and Pozsony	72	72	36	180	9	16	205
20. Csongrád	72	72	36	180	9	13	202
21. Sopron	72	72	36	180	9	14	203
22. Zemplén	72	72	36	180	9	16	205
23. Szatmár, Ugocsa and Bereg	72	72	36	180	9	13	202
24. Bács–Bodrog	60	60	30	150	7	12	169
25. Abaúj–Torna	60	60	30	150	7	15	172

Cities of municipal rank

1. Szeged	72	72	36	180	9	16	205
2. Debrecen	72	72	36	180	9	17	206
3. Kecskemét	60	60	30	150	7	15	172
4. Hódmezővásárhely	60	60	30	150	7	17	174
5. Miskolc	48	48	24	120	6	13	139
6. Győr	48	48	24	120	6	14	140
7. Pécs	48	48	24	120	6	13	139
8. Székesfehérvár	48	48	24	120	6	14	140
9. Sopron	48	48	24	120	6	12	138
10. Baja	48	48	24	120	6	12	138

*Dr. Antal Tamás Róbert, egyetemi docens
Szegedi Tudományegyetem
Állam-és Jogtudományi Kar
e-mail: jogtort@juris.u-szeged.hu*

A törvényhatósági bizottságok mint helyi képviseleti testületek Magyarországon (1919–1939)

***Összefoglaló:** A tanulmány szerzője – kapcsolódva az Újvidéki Egyetem jogi karának hasonló kiadványában megjelent korábbi írásához – ezúttal a két világháború közti magyar törvényhatósági közigazgatás egyik jellemző intézményének: a törvényhatósági bizottságnak a közjogi karakterével foglalkozik – különös tekintettel a tagsági jogviszony jogcímeire, a hatáskörökre, a közgyűlésekre és az 1929. évi XXX. tc. reformjai által létrehozott változásokra, az utóbbi tekintetében főként a kisgyűlés szerepére. Mindezek keretében utal a virilizmus gyakorlatára is Hódmezővásárhely szabad királyi város konkrét példáján.*

***Kulcsszavak:** Magyarország története, közigazgatás, községek, jogi reformok*

Др Тамаш Роберт Антал, ванредни професор
Универзитет у Сеједину
Правни факултет
e-mail: jogtort@juris.u-szeged.hu

Општинска већа као локална представничка тела у Мађарској (1919–1939)

Сажетак: Аутор у овом раду – надовезујући се на своју претходну публикацију објављену у једном ранијем Зборнику радова у издању Правног факултета Универзитета у Новом Саду – разматра један од најзначајнијих институција мађарског управног права у периоду између два светска рата: јавноправну природу изв. општинских већа. У анализи посебан значај добијају питања управног основа стварања својства члана у овим већима, њихове надлежности, седнице скупштина, као и новине уведене Законским чланом бр. XXX из 1929. године, од којих се по свом значају издваја улога изв. малих већа. У раду се указује и на праксу изв. вирилизма, на примеру слободне краљевске града Ходмезевашархеља (Hódmezővásárhely).

Кључне речи: историја Мађарске; јавна управа; општине; управна реформа